

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ ŠIAULIŲ TARDYMO IZOLIATORIŲ IR KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS

2019-10-31 Nr. 4D-2019/1-1262
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą (toliau vadinama – Skundas) dėl Šiaulių tardymo izoliatoriaus (toliau vadinama ir – Šiaulių TI) pareigūnų veiksmų, tai yra, dėl galimai netinkamo materialinio buitinio aprūpinimo, bei Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama ir – Kalėjų departamentas, KD) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su galimai netinkamu skundo nagrinėjimu.

2. Skunde Pareiškėjas nurodo, kad:

2.1. „[...] Šiaulių tardymo izoliatoriaus direktoriui padavęs 2019 m. liepos 1 d. prašymą ryšium su galimybe pasirūpinti asmeniniais drabužiais, kuriuo prašiau užtikrinti man galimybę gauti (įsigyti ar gauti iš pataisos įstaigos) adatą ir siūlų asmeniniams drabužiams susitvarkyti. Į savo prašymą gavau Šiaulių TI direktoriaus 2019 m. liepos 18 d. raštą Nr. 17/01-1258, kuriuo Prašymą tenkinti atsisakyta tuo pagrindu, kad siūlų įsigijimo / išdavimo nuteistiems asmenims nenumato nei Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių 18 priedas [...], nei Teisingumo ministro patvirtintas Laisvės atėmimo vietose laikomų asmenų materialinio buitinio aprūpinimo tvarkos aprašas. Poreikį pasirūpinti turimais drabužiais Rašte siūloma įgyvendinti per trečiuosius asmenis – „suplyšusių drabužių perduoti savo artimajam ar kitam asmeniui sutvarkyti (susiūti), nors jokie tretieji asmenys neturi pareigų padėti nuteistajam įgyvendinti bausmių vykdymo teisinius santykius (šiuo atveju – teisę dėvėti asmeninius drabužius). [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „[...] atsisakymas tenkinti mano prašymą varžė mano teisę savarankiškai įgyvendinti galimybę dėvėti asmeninius drabužius, pažeidė Šiaulių TI nuostatus bei oponavo elementaraus protingumo principui, pateikiau 2019 m. liepos 25 d. skundą Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriui. Į savo skundą gavau Kalėjų departamento [...] 2019 m. rugpjūčio 12 d. raštą Nr. 2S-3447, iš kurio matyti, kad Kalėjų departamentas, vieną vertus, akivaizdžiai vengia spręsti jam pateiktą aktualų klausimą, kita vertus, pateikia klaidinančius aiškinimus apie galiojančių teisės aktų turinį [...]. Drabužiai dėvimi trinasi ir tampusi, nėra neįprasta, kad prayra siūlės, praplyšta kišenės ar kojinės, tokie atvejai neišvengiami, jei drabužis dėvimas ilgiau. [...]“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Su Skundu Pareiškėjas pateikė Šiaulių TI 2019-07-18 raštą Nr. 17/01-1258, kuriuo buvo atsakyta į Pareiškėjo 2019-07-01 prašymą išduoti adatą ir reikiamos spalvos siūlą asmeniniams daiktams susisiūti.

Šiame rašte nurodyta:

„[...] teisė nuteistiesiems turėti ar įsigyti įstaigos parduotuvėje maisto produktų, būtiniausių reikmenų ir kitų daiktų įgyvendinama vadovaujantis Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių 18 priedu, Nuteistiesiems leidžiamų įsigyti ir turėti maisto produktų, būtiniausių reikmenų ir kitų daiktų sąrašu (toliau – Sąrašas). Nei Sąrašas, nei Laisvės atėmimo vietose laikomų asmenų materialinio buitinio aprūpinimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. birželio 9 d. įsakymu Nr. 1R-139, siūlų išdavimas ar įsigijimas nėra numatytas.

Siūlome suplyšusį drabužį perduoti savo artimajam ar kitam asmeniui sutvarkyti (susiūti). Jūsų susiūtą drabužį bus galima perduoti Bausmių vykdymo kodekso 95 str. 1 d. numatytu pagrindu. [...].“

5. Prie Skundo Pareiškėjas taip pat pateikė Kalėjimų departamento 2019-08-12 raštą Nr. 2S-3447, kuriuo buvo atsakyta į Pareiškėjo 2019-07-25 skundą dėl Šiaulių TI varžomos nuteistojo įstatyminės teisės dėvėti asmeninius geros būklės drabužius.

Šiame rašte nurodyta:

„[...] į Jūsų teiginius, kad nesutinkate su Šiaulių TI atsakymo turiniu ir teisės aktų normomis, kuriomis vadovaujantis jis motyvuotas, atsakome, kad Kalėjimų departamentas pritaria Šiaulių tardymo izoliatoriaus motyvams ir reiškia nuomonę, kad pataisos įstaiga atsakė tiksliai taip, kaip suformuluota teisės aktais, todėl šiuo metu nėra pagrindo įpareigoti laisvės atėmimo vietos įstaigos administraciją prireikus operatyviai išduoti Jums adatą su siūlu ar leisti šiuos daiktus įsigyti perkant įstaigos parduotuvėje. [...].“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

6. Europos kalinimo taisyklių:

20.1 *punktas* – „Kaliniai, neturintys nuosavų tinkamų drabužių, turi būti aprūpinami rūbais, atitinkančiais klimata“;

20.2 *punktas* – „Tokie drabužiai jokių būdu negali žėisti kalinių savigarbos“;

20.3 *punktas* – „Visi drabužiai turi būti geros būklės ir prireikus pakeičiami.“

7. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama – BVK):

95 *straipsnis* „Nuteistųjų teisė gauti pašto bei perduodamus siuntinius ir smulkiuosius paketus“ – „1. Nuteistiesiems leidžiama per šešis mėnesius gauti vieną pašto arba perduodamą drabužių, patalynės (išskyrus antklodę, čiužinį ir pagalvę), avalynės siuntinį. [...].“;

173 *straipsnis* „Arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės atliekančių nuteistųjų materialinis buitinis aprūpinimas“ – „1. Arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės atliekantiems nuteistiesiems užtikrinamos reikiamos gyvenamųjų patalpų ir buitines sąlygos, atitinkančios Lietuvos Respublikos higienos normas. [...] 3. Terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės atliekantys nuteistieji, kurie neturi savo drabužių ir avalynės, nemokamai aprūpinami drabužiais ir avalyne pagal sezoną. Arešto bausmę atliekantys nuteistieji drabužiais ir avalyne apsirūpina patys“;

183 *straipsnis* „Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas“ – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės

atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. [...].“

8. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama – VAĮ):

3 *straipsnis* „*Viešojo administravimo principai*“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 2) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; 3) proporcingumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo mastas ir jo įgyvendinimo priemonės turi atitikti būtinus ir pagrįstus administravimo tikslus; [...] 13) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį. [...].“

9. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. birželio 9 d. įsakymo Nr. 1R-139 „Dėl Laisvės atėmimo vietose laikomų asmenų materialinio buitinio aprūpinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau vadinama – Tvarkos aprašas) (Žin., 2004, Nr. 93-3422; TAR, 2016-04-20, Nr. 2016-10107):

2 *punktas* – „Suimtuosius (nuteistuosius), neturinčius nuosavų drabužių ir (ar) avalynės pagal sezoną bei higienos reikmenų, jais pagal aprašo 1 priede nustatytą periodiškumą nemokamai aprūpina tardymo izoliatoriaus arba pataisos įstaigos (toliau – laisvės atėmimo vieta) administracija. Arešto bausmę atliekantys nuteistieji drabužiais ir avalyne neaprūpinami.“

10. Šiaulių tardymo izoliatoriaus nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2014 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 1R-65 (Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2019 m. sausio 2 d. įsakymo Nr. 1R-1 (redakcija)) (toliau vadinama – Šiaulių TI nuostatai):

8 *punktas* „*Šiaulių tardymo izoliatorius, siekdamas jam nustatyto veiklos tikslo, atlieka šias funkcijas:* [...] 8.5. užtikrina įstaigoje laikomų suimtųjų ir nuteistųjų maitinimą ir materialinį aprūpinimą pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgalios institucijos nustatytas normas; [...].“

11. Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2012 m. vasario 28 d. įsakymu Nr. 1R-58 (toliau vadinama – KD nuostatai):

1. *punktas* – „Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – Kalėjimų departamentas) yra įstaiga prie Teisingumo ministerijos, kurios paskirtis – metodiškai vadovauti ir kontroliuoti probacijos tarnybų ir laisvės atėmimo vietų įstaigų veiklą.“

Skundo tyrimui reikšminga Lietuvos Respublikos teismų praktika

12. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama – LVAT) 2011 m. balandžio 19 d. nutartyje, priimtoje administracinėje byloje Nr. A-143-2876/2011, nurodė:

„Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai [...]“

13. LVAT 2012 m. gruodžio 20 d. sprendime, priimtame administracinėje byloje Nr. A-822-3206-12, konstatavo:

„Pagal Tarnybos Kalėjimų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto (2008 m. lapkričio 6 d. įstatymo Nr. X-1791 redakcijos) 5 straipsnį, Kalėjimų departamentas ir jam pavaldžios įstaigos (pagal Statuto 2 straipsnio 1 dalį, pataisos namai yra Kalėjimų departamentui pavaldi įstaiga) savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Bausmių vykdymo kodeksu, Baudžiamuoju kodeksu, Baudžiamojo proceso kodeksu, Suėmimo vykdymo įstatymu, kitais įstatymais, šiuo statutu, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis ir kitais teisės aktais. Pagal Statuto 4 straipsnį, Kalėjimų departamento ir jam pavaldžių įstaigų veikla grindžiama teisingumo, teisėtumo, žmogaus teisių ir laisvių gerbimo, suimtųjų ir nuteistųjų lygybės prieš suėmimo ir bausmių vykdymo įstatymus, humanizmo, bausmių vykdymo individualizavimo, progresyvaus bausmių atlikimo ir viešumo principais. Panevėžio pataisos namai ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 punktą).“

14. LVAT praktika, taikant Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo normas; pritarta LVAT teisėjų 2016 m. birželio 1 d. pasitarime:

IV.3. Proporciningumo principas. 27 punktas – „Konstitucinis proporcingumo principas, kaip vienas iš konstitucinio teisinės valstybės principo elementų, reiškia, kad teisės aktuose numatytos priemonės turi atitikti teisėtus ir visuomenei svarbius tikslus, šios priemonės turi būti būtinos minėtiems tikslams pasiekti ir jos neturi varžyti asmens teisių ir laisvių akivaizdžiai labiau, negu reikia šiems tikslams pasiekti (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d., 2009 m. gruodžio

11 d., 2012 m. vasario 6 d., 2012 m. spalio 31 d. nutarimai)“;

31 punktas – „Kaip parodo apžvelgta Lietuvos vyriausiojo administracinio praktika, proporcingumo principas yra reikšmingas tiek vertinant viešojo administravimo subjekto priimtus individualius administracinius aktus, ypač susijusius su sankcijų skyrimu ir asmenų teisių bei laisvių ribojimu, tiek – norminius administracinius aktus.“

Tyrimo išvados

15. Pareiškėjas teigia, kad Šiaulių TI pareigūnai neužtikrina tinkamo materialinio buitinio aprūpinimo, t. y. neišduoda adatos ir siūlo bei nesudaro galimybės pasitaisyti suplyšusius jo turimus drabužius. Skunde Pareiškėjas 2019 m. liepos 1 d. parašė prašymą Šiaulių TI administracijai dėl galimybės pasirūpinti asmeniniais drabužiais, tačiau gavo atsakymą, kuris Pareiškėjo netenkino, todėl su skundu 2019 m. liepos 25 d. kreipėsi į Kalėjimų departamentą, tačiau gavo atsakymą, iš kurio turinio paaiškėjo, kad KD taip pat vengia spręsti iškeltą problemą.

16. Europos kalinimo taisyklėse numatyta, kad kaliniai, neturintys nuosavų tinkamų drabužių, turi būti aprūpinami rūbais, atitinkančiais klimatą. Drabužiai jokiū būdu negali žėisti kalinių savigarbos bei visi drabužiai turi būti geros būklės ir prirėikus pakeičiami.

BVK 173 straipsnyje nurodyta, jog arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes atliekantiems nuteistiesiems užtikrinamos reikiamos buities sąlygos, t. y. nuteistieji, kurie neturi savo drabužių ir avalynės, nemokamai aprūpinami drabužiais ir avalyne pagal sezoną. Pagal tokį teisinį reguliavimą, pareiga sudaryti tinkamas buities sąlygas bei aprūpinti tinkamais drabužiais tenka laisvės atėmimo įstaigai, t. y., ji turi užtikrinti, kad nuteistieji turėtų tinkamus ir tvarkingus drabužius.

17. Skundo tyrimo metu nustatyta, jog Pareiškėjas su prašymu dėl galimybės gauti / nusipirkti adatą ir siūlą, kad galėtų susiūti prairčius drabužius, 2019 m. liepos 1 d. kreipėsi į Šiaulių TI administraciją. Šiaulių TI administracija Pareiškėjui 2019 m. liepos 18 d. pateikė atsakymą Nr. 17/01-1258 „Dėl prašymo nagrinėjimo“, kuriame nurodyta, kad nei Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklėse, nei Tvarkos apraše siūly išdavimas arba įsigijimas nuteistiesiems nėra numatytas; be kita ko, Šiaulių TI pasiūlė Pareiškėjui perduoti suplyšusį drabužį savo artimajam arba kitam asmeniui sutvarkyti (susiūti).

Kaip paaiškėjo iš surinktų dokumentų turinio, Šiaulių TI administracija siūlo spręsti problemą įpareigojant nuteisto asmens artimuosius ar kitus trečiuosius asmenis pasirūpinti Pareiškėjo suplyšusiais drabužiais. Toks Šiaulių TI siūlymas kelia pagrįstų abejonių, kaip ir kokiu būdu nuteistasis (suimtas) gali įpareigoti kitus asmenis pasirūpinti suplyšusiais jo drabužiais; ar giminaičių ir artimųjų pareiga – teikti siuvimo paslaugas? Bendravimas su artimaisiais yra tiesiogiai susijęs su asmens socialinių ryšių palaikymu, bet niekaip negali būti siejamas su suimtojo arba nuteistojo materialiniu buitiniu aprūpinimu arba drabužių siuvimu / taisymu.

Pagal Europos kalinimo taisykles, visi laisvės atėmimo vietose laikomų asmenų drabužiai turi būti geros būklės. Pažymėtina, kad vienas iš būdų palaikyti gerą drabužių būklę yra jų priežiūra, taip pat ir susiuvimas. Laisvės atėmimo įstaiga, siekdama deramai įvykdyti savo pareigą dėl nuteistųjų tinkamo materialinio buitinio aprūpinimo, laisvės atėmimo vietose laikomiems asmenims turi užtikrinti galimybę nešioti tinkamos būklės drabužius, t. y. jei drabužis suplyšo ir yra netinkamas dėvėti, turėtų tokį drabužį pakeisti į tinkamą arba sudaryti sąlygas suplyšusį drabužį susitvarkyti. Kartu atkreiptinas dėmesys, kad drabužių taisymas nuteistiesiems / suimtiesiems galėtų būti ir vienas iš užimtumo bei resocializacijos būdų.

Šiaulių TI rašte Pareiškėjui paaiškinta galimybė atgauti artimųjų sutaisytą drabužį pasinaudojant BVK 95 straipsnio 1 dalyje numatytu pagrindu. Šioje teisės akto normoje yra aiškiai numatyta, kad nuteistiesiems yra leista gauti vieną pašto siuntinį šešių mėnesių laikotarpiu. Seimo kontrolieriui nėra aišku, kaip Pareiškėjui pasinaudoti šia norma norint sutaisyti suplyšusius drabužius: ar Šiaulių TI siūlo laukti Pareiškėjui net 6 mėnesius, kol kažkas sutaisys suplyšusį drabužį?

Atsižvelgiant į tai kas nurodyta ir į teisinį reglamentavimą, konstatuotina, jog Šiaulių TI pareigūnai formaliai pritaikė teisės normas ir nesudarė Pareiškėjui galimybės gauti adatą ir siūlą / jų nusipirkti bei nepasiūlė tinkamo sprendimo, kaip suplyšusius drabužius susisiūti / sutaisyti. Šiaulių TI pasiūlyta galimybė perduoti suplyšusius drabužius artimiesiems vertintina kaip netinkama.

Seimo kontrolierius atkreipia pareigūnų dėmesį į tai, kad reali galimybė nuteistajam palaikyti tinkamą drabužių būklę turi būti ne tik Pareiškėjo, bet ir įstaigos interesas. Pažymėtina, kad, nors teisės aktai nereglementuoja galimybės įsigyti adatą ir siūlą, tačiau labai svarbu įvertinti konkretaus asmens atvejį ne tik formaliai, tačiau ir realiai – ar proporcinga nesuteikti nuteistajam siuvimo reikmenų arba nesudaryti sąlygų susitvarkyti drabužius pačiam, reikalaujant, kad nuteistasis įpareigotų artimuosius rūpintis jo drabužiais. Seimo kontrolieriaus nuomone, tokia situacija sudaro prielaidas žmogiškojo orumo pažeidimui.

Pagal Šiaulių TI nuostatus užtikrinti įstaigoje laikomų suimtųjų ir nuteistųjų materialinį

buitinį aprūpinimą yra įpareigota Šiaulių TI. Todėl šiuo atveju laikytina, kad neužtikrindami Pareiškėjui galimybės susitaisyti suplyšusių rūbų, Šiaulių tardymo izoliatoriaus pareigūnai netinkamai vykdė savo funkcijas.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad Šiaulių TI pareigūnai nesprendė Pareiškėjo keliamos problemos, tik pateikė formalų atsakymą, todėl Skundas dėl Šiaulių TI neužtikrinamo tinkamo materialinio buitinio aprūpinimo, kiek tai susiję su teise dėvėti tinkamos kokybės ir būklės drabužius, pripažįstamas pagrįstu.

Atsižvelgdamas į tai Seimo kontrolierius rekomenduoja Šiaulių TI direktoriui imtis priemonių ir sudaryti realias sąlygas asmenims, esantiems Šiaulių TI, nešioti tinkamus, geros kokybės drabužius.

18. Nagrinėdamas pareiškėjų skundus Kalėjimų departamentas, kaip viešojo administravimo subjektas, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų.

Vadovaujantis VAĮ įtvirtintu išsamumo principu – viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes. Taigi, viešojo administravimo subjektai, rengdami atsakymus, privalo įvertinti pareiškėjo prašymo turinį ir pateikti teisės aktų nuostatomis pagrįstą, aiškų ir argumentuotą atsakymą, kuriame būtų atsakyta į visus keliamus klausimus, o jei prašoma informacija nepateikiama, turi būti nurodytos priežastys, kodėl tai negali būti padaryta.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas 2019 m. liepos 18 d. Šiaulių TI administracijos atsakymą Nr. 17/01-1258 apskundė KD. Kalėjimų departamentas, įvertinęs Šiaulių TI administracijos Pareiškėjui pateiktą atsakymą, nurodė, kad Kalėjimų departamentas pritaria Šiaulių TI motyvams ir reiškia nuomonę, kad pataisos įstaiga „atsakė tiksliai taip, kaip suformuluota teisės aktais“.

Pagal KD nuostatus, Kalėjimų departamentas turi metodiškai vadovauti ir kontroliuoti laisvės atėmimo vietų įstaigų veiklą. Taigi, nagrinėdami Pareiškėjo skundą, KD pareigūnai turėjo įvertinti, ar Šiaulių TI tinkamai atliko savo funkcijas, ar tinkamai užtikrino Pareiškėjo materialinį aprūpinimą.

Skundo tyrimo metu Seimo kontrolieriui įvertinus Kalėjimų departamento 2019 m. rugpjūčio 12 d. raštu Nr. 2S-3447 Pareiškėjui pateiktą atsakymą, nustatyta, kad KD atsakymas parengtas neišsamiai, neįvertintos skundo tyrimui turėjusios įtakos faktinės aplinkybės; neįvertinta, jog Šiaulių TI administracija nesprendė problemos iš esmės, o pateikė formalų atsakymą.

Taip pat nebuvo įvertinta laisvės atėmimo įstaigai tenkanti pareiga aprūpinti nuteistuosius tinkamais drabužiais; nevertinta ir nespręsta problema dėl netinkamos būklės drabužių pakeitimo tinkamais dėvėti; nepasiūlytas aktualios problemos sprendimo būdas.

19. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, bei į teisinį reglamentavimą, konstatuotina, kad Kalėjimų departamento pareigūnai netinkamai reagavo, formaliai nagrinėjo ir vertino Pareiškėjo skundą, todėl Pareiškėjo Skundas dėl KD pareigūnų veiksmų, nagrinėjant jo skundą dėl Šiaulių TI atsakymo į prašymą, pripažintinas pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

20. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundą dėl Šiaulių tardymo izoliatoriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo), tai yra, dėl nederami užtikrinamo tinkamo materialinio buitinio aprūpinimo, kiek tai susiję su teise dėvėti tinkamos kokybės ir būklės drabužius, pripažįstamas pagrįstu.

21. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos pareigūnai netinkamai reagavo į X skundą dėl Šiaulių TI atsakymo į prašymą, formaliai jį nagrinėjo ir vertino, todėl Skundas pripažįstamas pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

22. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14, 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Šiaulių tardymo izoliatoriaus direktoriui rekomenduoja:

22.1. sudaryti sąlygas Pareiškėjui nešioti tinkamus, geros kokybės, nesuplyšusius drabužius;

22.2. užtikrinti, kad, suplyšus nuteistųjų rūbams, būtų sudarytos galimybės patiems juos susitvarkyti / susiūti.

23. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14, 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Kalėjimų departamento direktoriui rekomenduoja:

imtis priemonių, kad ateityje pareiškėjų skundai būtų nagrinėjami ne formaliai, o būtų padedama realiai spręsti nuteistiesiems iškylančias problemas.

24. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas